

การรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของ
บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ภัทรมน อุเงิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

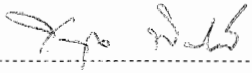
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

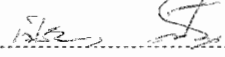
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ภัทรมน อุ้งเงิน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัญญูพิศ พิศาลพงศ์)

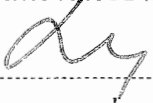
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธาน
(รองศาสตราจารย์เจลิยา พันธุ์สีดา)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัญญูพิศ พิศาลพงศ์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

 กรรมการ
(ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 7 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชฎิต พิศาลพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เจลิยว พันธุ์สีดา และดร.ศักดินา บุญเปี่ยม ที่ได้กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน อาจารย์นันทพร ธนะกุลบริภัณฑ์ และอาจารย์สุพัทธา ศิริวัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้อง หลาน เพื่อน ๆ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจสำคัญ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมาในการทำวิทยานิพนธ์

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ภัทรมน อุเงิน

49928708: MAJOR: LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE; M.A.
(LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

KEYWORDS: COMPETENCY, PERCEPTION, LIBRARIANS, CATALOGING
GOVERNMENT UNIVERSITY

PATHAMON UNGREN: PERCEPTION OF DESIRABLE CORE COMPETENCY
OF CATALOGING LIBRARIANS IN GOVERNMENT UNIVERSITY LIBRARIES.

ADVISORY COMMITTEE: KWANCHADIL PHISALPHONG, D.A.,
TADASAK WAJIRAPRECHAPONG, M.Ed., 135 P. 2012.

This study aimed to investigate and compare perception of desirable and actual core competency of Cataloging Librarians in Government University Libraries. Questionnaires were administered to 143 sampled cataloging librarians to gain required information. Percentage, mean and standard deviation were used to analyze the data and paired samples t-test was used to test the hypothesis.

The results revealed that cataloging librarians' perception of actual core competency was at a moderate level whereas those of desirable core competency was at a high level. Those of actual core competency at the highest level was competency of Thai Civil Service, classification and cataloging, language skill, and information technology, respectively. In addition of desirable core competency, it was found that their perception at the highest level was competency of Thai Civil Service, classification and cataloging, information technology, and language skill, respectively. When compared those of perception, it revealed that their perception of desirable and actual core competency in all aspects was statistically significant different at .05 level.

49928708: สาขาวิชา: บรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์; ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์)

คำสำคัญ: สมรรถนะ / การรับรู้ / บรรณารักษ์ / การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ /

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ภัทรมน อุเงิน: การรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ(PERCEPTION OF DESIRABLE CORE COMPETENCY OF CATALOGING LIBRARIANS IN GOVERNMENT UNIVERSITY LIBRARIES)อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ขวัญฉฤล พิศาลพงศ์, D.A., ภาควิชาคหกรรมศาสตร์, กศ.ม., 135 หน้า. พ.ศ. 2555.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์และสมรรถนะตามสภาพจริงของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบ Paired-samples t-Test

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงในระดับปานกลาง และสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ในด้านการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง พบว่าบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศรับรู้ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านความรู้/ทักษะทางภาษา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ส่วนการรับรู้สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ พบว่า บรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศมีการรับรู้สมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทยมากที่สุดรองลงมา ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ทักษะทางภาษาตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศพบว่าสมรรถนะในทุกด้านมีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้.....	34
สมรรถนะบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5 อภิปรายและสรุปผล.....	
สรุปผลการวิจัย.....	94
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	97
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	103
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก.....	112
ภาคผนวก ข.....	117
ภาคผนวก ค.....	127
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	54
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	62
3 จำนวนและร้อยละของการฝึกอบรมเพิ่มเติม.....	63
4 จำนวนและร้อยละการศึกษาดูงานทางด้านห้องสมุดในประเทศและต่างประเทศ....	64
5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ในภาพรวม.....	65
6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ.....	66
7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านการลงรายการหลักตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติที่ดีในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.....	68
8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากร ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในสาขาวิชา.....	69
9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่ และทำรายการทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ	70
10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	72
11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้/ทักษะทางภาษา.....	74
12 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริง และสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ในภาพรวม.....	77
14 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ	79
15 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านการลงรายการหลักตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่ดีใน สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์	81
16 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรให้สอดคล้องกับเนื้อหาใน สาขาวิชา.....	83
17 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรในรูปแบบ แบบต่าง ๆ.....	84
18 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ.....	87
19 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้/ทักษะทางภาษา.....	89
20 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย.....	91

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 Iceberg Model ของสมรรถนะ.....	10
3 ส่วนประกอบของสมรรถนะ.....	13
4 สมรรถนะที่เกิดขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ เจตคติ	15
5 รูปแบบขององค์ประกอบสมรรถนะ.....	16
6 การกำหนดสมรรถนะ.....	20
7 ระบบการจัดการผลการปฏิบัติงาน	21
8 การจัดการผลการปฏิบัติงาน	25
9 การเกิดกระบวนการรับรู้.....	35
10 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึง ประสงค์ในภาพรวม.....	78
11 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลักที่พึง ประสงค์ ด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ.....	80
12 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ ด้านการลงรายการหลักตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ ที่ดีในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....	82
13 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากรให้สอดคล้องกับ เนื้อหาในสาขาวิชา.....	84
14 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากร ในรูปแบบต่าง ๆ.....	86
15 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	89

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
16 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ทักษะ/ทางภาษา.....	90
17 การเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะหลักตามสภาพจริงและสมรรถนะหลัก ที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย.....	93

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University